

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

_____ управління, економіки та права

(назва, факультету)

Кафедра _____ фінансів, банківської справи та страхування

(назва кафедри)

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

д.т.н., проф. Віталій БОЯРЧУК

„_____” _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ ТА АКТУАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та

фондовий ринок»

(шифр і назва спеціальності)

Львів 2024

Робоча програма „Фінанси та актуарне забезпечення страхових організацій” для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни)
галузі знань 07 „Управління та адміністрування”,
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Розробники: Східницька Г. В. - к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від 12 серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри _____

_____ Оксана ГРИЦИНА

(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії факультету управління, економіки та права

Протокол від 29 серпня 2024 року № 1

Голова методичної комісії _____

_____ Володимир КОВАЛІВ

(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь

Освітній ступінь Магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

(шифр і назва)

Характеристика навчальної дисципліни:

Вибіркова

Кількість кредитів 3

Загальна кількість годин – 90

Індивідуальне науково-дослідне завдання -
(назва)

Вид контролю: залік

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 2

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 60,5 %

для заочної форми навчання – 13,0 %

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Суть та організація фінансів страхової компанії

Страхова компанія як суб'єкт підприємницької діяльності і специфічна фінансова установа. Сутність фінансів страхових організацій та необхідність їх державного регулювання. Фінансові ресурси страховика. Специфіка формування капіталу страхової компанії. Стратегія страхової компанії. Органи управління страховою компанією. Інноваційні технології в страхуванні.

Тема 2. Грошові надходження страховиків

Суть грошових надходжень страховиків, їх економічний зміст та класифікація. Страховий тариф як ціна за страхову послугу. Структура тарифу. Страхові премії як головне джерело надходжень страхової організації від операційної діяльності. Інші надходження страховиків від операційної діяльності. Грошові надходження страховиків від інвестиційної та фінансової діяльності; інші доходи.

Тема 3. Страхові резерви, їх склад та порядок формування

Поняття страхових резервів та їх значення. Резерви премій та методи їх формування. Резерви збитків та методи їх формування. Інші види резервів та методи їх формування. Поняття резервів зі страхування життя та їх склад.

Порядок розрахунку резервів довгострокових зобов'язань. Резерви належних виплат страхових сум.

Тема 4. Розміщення страхових резервів

Суть та необхідність державного регулювання розміщення коштів страхових резервів та його зміст. Принципи розміщення коштів страхових резервів. Нормативи розміщення та інвестування коштів страхових технічних резервів страховиків, що здійснюють загальне страхування. Нормативи розміщення та інвестування коштів страхових технічних резервів страховиків, що здійснюють страхування життя.

Тема 5. Прибуток страховика, його формування та розподіл

Економічна природа прибутку страхової компанії. Порядок визначення прибутку від страхової (операційної) діяльності. Розподіл прибутку страховика. Поняття заробленої премії та її обчислення. Формування прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності.

Тема 6. Оподаткування страхових організацій

Становлення система оподаткування страхових організацій в Україні. Оподаткування страховиків згідно з податковим кодексом. Декларація з податку на доходи (прибуток) страховика та її зміст, порядок складання. Непрямі податки. Прямі податки. Збори.

Тема 7. Оцінка фінансового стану страхової організації

Необхідність і значення оцінки фінансового стану страховика. Поняття фінансового стану страховика. Фінансова надійність страховика та чинники, що її забезпечують. Показники оцінки фінансового стану страховика. Розрахунок фактичного та нормативного запасу платоспроможності. Вимоги до платоспроможності страховиків, згідно з Директивами ЄС.

Тема 8. Цілі та інструментарій актуарних розрахунків

Сутність актуарних розрахунків

Відсоткові ставки.

Дисконтування та фінансові ренти

Тема 9. Моделювання ризику у страхуванні

Місце ризику у страхуванні та методи оцінки

Моделювання ризиків у страхуванні

Тема 10. Управління ризиком у страхуванні

Розподіл втрат

Розподіл виплат

Порівняння ризикових ситуацій

Тема 11. Моделі позовів

Модель індивідуальних позовів

Модель колективних позовів послуги за страхуванням з тимчасової втрати працездатності

Тема 12. Моделі банкрутства страхової компанії

Статичні моделі банкрутства страхової компанії

Динамічні моделі банкрутства страхової компанії

Тема 13. Страховий тариф у страхуванні життя

Побутова та структура тарифної ставки по страхуванню життя
Тарифні ставки по змішаному страхуванні життя

Тема 14. Управління ризиком за допомогою перестраховання

Сутність, види та функції перестраховання
Перестраховання як метод управління ризиком

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усьо-го	у тому числі					Усьо-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Рік підготовки 1 Семестр 1						Рік підготовки 1 Семестр 1					
Тема 1	6	1	1			4	6					6
Тема 2	6	1	1			4	6					6
Тема 3	6	1	1			4	6					6
Тема 4	6	1	1			4	6					6
Тема 5	6	1	1			4	6					6
Тема 6	6	1	1			4	6					6
Тема 7	8	2	2			4	8	0,5	1			6,5
Тема 8	6	1	1			4	6	0,5	1			4,5
Тема 9	6	1	1			4	6	0,5	1			4,5
Тема 10	6	1	1			4	6	0,5	1			4,5
Тема 11	6	1	1			4	6	1	1			4
Тема 12	6	1	1			4	6	1	1			4
Тема 13	7	1	1			5	7					7
Тема 14	9	2	2			5	9					9
Разом	90	16	16			58	90	4	6			80

5. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Суть та організація фінансів страхової компанії
2	Грошові надходження страховиків
3	Страхові резерви, їх склад та порядок формування
4	Розміщення страхових резервів
5	Прибуток страховика, його формування та розподіл
6	Оподаткування страхових організацій

7	Оцінка фінансового стану страхової організації
8	Цілі та інструментарій актуарних розрахунків
9	Моделювання ризику у страхуванні
10	Управління ризиком у страхуванні
11	Моделі позовів
12	Моделі банкрутства страхової компанії
13	Страховий тариф у страхуванні життя
14	Управління ризиком за допомогою перестраховування

6. Теми винесені на самостійне вивчення

№ з/п	Назва теми
1	Ефективна відсоткова ставка на частковому часовому проміжку.
2	Класифікація страхових ризиків
3	Аналіз ризику
4	Однорідний портфель. Основні припущення моделі
5	Критерії імовірності фінансової кризи в страховій компанії
6	Нетто- та брутто-ставки
7	Диверсифікація за допомогою перестраховування
8	Назвіть умови забезпечення платоспроможності страховиків згідно з Законом України «Про страхування»
9	Охарактеризуйте страхову організацію як специфічну фінансову установу
10	Характеристика факторів, які впливають на кругообіг грошових коштів страховика
11	Проаналізуйте форми фінансової звітності страховика, які містять відомості про джерела грошових надходжень
12	Перелічіть законодавчі обмеження та вимоги щодо договорів страхування життя, які позначаються на порядку формування страховиками резерву довгострокових зобов'язань
13	Проаналізуйте структуру та специфіку активів страховика
14	Розкрийте особливості формування прибутку страховика
15	Розкрийте особливості формування прибутку страховика
16	Розкрийте суть податків на зборів, які сплачують вітчизняні страховики

7. Методи навчання

1. Словесні методи (розповідь, пояснення, бесіда, лекція.)

2. Наочні методи

– ілюстрація (картинки, таблиці, моделі, муляжі, малюнки тощо).

-демонстрування засобу демонстрування: навчальна телепередача або кіно-відеофільм чи його фрагмент; діюча модель, дослід; експеримент, спостереження та досліді в польових умовах тощо.

3. Практичні методи: досліді, вправи, навчальна праця. Лабораторні та практичні роботи, твори, реферати.

8. Методи контролю:

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне детальний аналіз відповідей студентів).
2. Письмова аудиторна та поза аудиторна перевірка(диктанти (математичні, хімічні, біологічні, економічні та ін.), твори, рішення задач і прикладів, складання тез, виконання креслень, схем, підготовка різних відповідей, рефератів, контрольні роботи (з конкретних питань тощо).
3. Практична перевірка(проведення різних вимірів, здійснення складання, налагодження, розробка документації, виконання практичної роботи, аналіз виробничої інформацію , рішення професійних завдань, ділові ігри і т. д.
4. Стандартизований контроль (тести).

Види контролю: Поточний контроль, проміжна та семестрова атестація

9. Розподіл балів, які отримують здобувачів вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота (разом 100балів)							Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100 б
7	7	7	7	7	7	8	
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	
7	7	7	7	7	7	8	

T1, T2 ... T14 – теми

10. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань. Курсових і дипломних робіт.

11. Рекомендована література

Базова

1. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М.. Страховий менеджмент: навч. Посібник. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.
2. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. К. С. 5-те вид. стер. К.: Знання, 2006. 351 с.
3. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. Гаманкова О. О. К.: КНЕУ, 2011. 328 с.
4. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96 ВР, редакція від 01 січня 2017 р. URL: : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96> (дата звернення 01.06.2024).
5. Слободянюк Н.О. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Кривий Ріг, 2016. 165 с.

Допоміжна

1. Василенко А. В. Інвестиційна стратегія страхових компаній: навчальний посібник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 168 с.
2. Гаманкова О. О. Облік і аудит у страхових організаціях: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2014. 183 с.
3. Осадець С. С. Страхування: підручник. Керівник авт. колективу і наук. ред. Осадець С. С. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2011. 599 с.

4. Плиса В. Й. Страховий менеджмент : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 377 с.

5. Расшивалов Д., Підвисоцький Я., Східницька Г. Стратегії фінансового управління для забезпечення стійкості страхових компаній під час кризових ситуацій. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2024. № 4. С. 81-87.

6. Східницька Г. В., Хірівський Р. П. Перспективи розвитку фінансових технологій в Україні. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія: Економічні науки*. № 30. 2023. С. 57-64.

7. Федоренко В. Г. Основи страхового менеджменту: підручник для вузів. К. : Алерта, 2007. 420 с.

8. Шишпанова Н. О. Страховий менеджмент: опорний конспект лекцій. Миколаїв, 2017. 169 с. 10. Шірінян Л. В. Страховий менеджмент: конспект лекцій. Київ: НУХТ, 2014. 143 с.

Інформаційні ресурси

- Мережа INTERNET
- Бібліотека ЛНУП: м. Дубляни, вул. В. Великого, 1; тел. 22-45-915
- Львівська наукова бібліотека ім. Стефаника НАН України: вул. Стефаника, 2; тел. 74-43-72
- Львівська обласна наукова бібліотека: просп. Шевченка, 13; тел. 74-02-26
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. Франка, метод. відділ: вул. Драгоманова, 17; тел. 296-42-41
- Центральна міська бібліотека ім Лесі Українки: вул. Мулярська, 2а; тел. 72-05-81

Електронні ресурси

1. <http://bank.gov.ua>
2. <http://libfree.com>
3. <http://aub.org.ua>
4. <http://www.minfin.gov.ua>
5. <http://finance-library.com.ua>
6. <http://pidruchniki.ws>